

ISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Éves előfizetés	1000
6 hónapos előfizetés	500
3 hónapos előfizetés	250
1 hónapos előfizetés	80
Előfizetés külföldről	1200
Postaköltségek	100
Egyes szám ára	12 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétvége és ünnepnapok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vésszáradására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetők és hirdetősek a kiadó hivatalához forduljanak.

XIII. évfolyam 167. szám.

Nagyvárad

Vasárnap, 1917 július 22.

A katolikus autonómia és a demokrácia.

— Politikai munkatársunktól. —

Budapest, július 21.

Nincs véleményeltérés az országban a tekintetben, hogy a demokratikus irányzat térhódítása elől kitérni nem lehet. Ez felel meg a magyar történelmi hagyományoknak, ez esendült ki a királynak ismeretes manifesztumából, ebben az irányban tette meg az első lépéseket már a Tisza-kormány is, nézeteltérés az országban csak a körül van, hogy a demokratikus fejlődés útján magyar nemzeti szempontból mely határig lehet elmenni.

Bizonyos határt fel kell állítani, az Esterházy-kormány többsége is ezt vallja. Annyira közösnek tekintetők az alapelvek, hogy a két eltérő nézet között a megegyezés sincs kizárva. Legalább némelyek ezt vélik következtethetni Tiszának Zichy Jánosnál tett látogatásából.

Akár lesz azonban megegyezés, akár más módon nyer a kérdés megoldást, a demokratikus irány felé a haladás kétségtelen.

Érdekes, hogy éppen ebben a viharos, ebben a minden válságokkal átitatott súlyos időben kerül tető alá az országnak egy igen régi jogos követelése: a katolikus autonómia végleges megalkotása.

Nem volt kormány, mely ezt be ne ígérte volna és mégis a kath. autonómia annyi évtizeden keresztül csak jámor óhaj maradt. Egyike ez a legnehézebb kérdéseknek, nem csoda, ha néha tudták tető alá juttatni.

Valljuk meg: részben nem is értett, hogy a megoldással hosszabb ideig vártak.

A katolikus autonómia a magyar nemzeti életnek csak akkor lesz igazán értékes kincs, ha az egyuttal erős pajosa lesz magának a magyar katolikus egyháznak is. Ez pedig nem annyira a jól vagy kevésbé jól megszervezett párgyafüzekről, mint inkább attól függ, hogy az autonómia mint élő szervezet meggyőződéses katolikusok, igaz hűleletű élő katolikusok, vallásukat ismerő, abba meggyőződéssel ragaszkodó katolikusok millióit fűzse egybe és az autonómia keretében megalkotott testületekben igazi jó katolikusok képviseletében a legjobb katolikusok vegyének részt.

Ma ez már lehetséges; eddig — nem mindentit voltak meg hozzá a szükséges előfeltételek.

A keresztény vallás nem költés, hanem az ember egész valóját átfigó élet-princípium. A katolicizmus nem szorítottok a templomra, hanem elkíséri az embert a magán-, a családi és közéletbe is. Nem lehet csak a vasárnapi misén katolikusnak vallanom magamat, egyébként pedig a vallási indifferenciát az életben berendezkednem. Az igazi keresztény ember levonja következtetését az utóbbi jótételek oktatásában éppen úgy mint a templomban, a közéletben éppen úgy, mint az iskolában. Vagy leparancs, vagy aranyborjú, itt kompromisszum nincs.

Ma, mikor a magyar társadalmat teljesen áthatják a különféle katolikus egyesületek, a mikor hitbuzgalmi, társadalmi, köznevelődési katolikus egyesületeink egyre jobban szaporodnak, mikor a keresztény sajtó mindig jobban terjed és a keresztény ember gerince megkeményedett: ma eljött az ideje az autonómiának.

A katolikus autonómia különösen égető szüksége van a jövő demokratikus Magyarországnak.

A demokrácia könnyen csak átdelegatizál, ha nincs meg a „démokratizáló”, a népet vezetőnek a kellő lelkiismeretessége és ha a népnek magának hiányzik az intelligencia.

éleje. A katolikus autonómia demokratikus szervezetében nagyserű iskolára tesz szert tízenhétmillió magyar állampolgár. Ebben az iskolában természetesen vezetői fogják népnél irányítani, ezek a vezetők, a kikre asztán a nép szívesen hallgat más tekintetben is. Nem lehet a katolikus demokráciába beleiskoláztott milliókat más módon sem olyan könnyen félrevezetni, a katolikus demokrácia tehát az országos demokráciának mintegy hatalmas szatályozója fog megjelenni.

Más szempontból is nagy érték lesz az autonómia: még szélesebb körben fogja élő ontudatunk tenni a keresztény meggyőződést és gátat fog vetni a vallástalan, romboló irányzatok terjeszkedésének.

Nemrég Győrött főispáni beiktatás lévén, ezt megelőzőleg hivatalos Istentiszteletet tartottak.

Szép dolog, helyes dolog, követésre méltó dolog. A bölcsesség kezdete az Urnak félelme — és ha valamikor nagy bölcsesség kellett a közhatalom irányításához, hát az idő most érkezett el.

A győri tömjénfüst nagyon megcsavart néhány fura szabású orrot Budapesten és a Világ, a szabadkőművesek lapja durván kikelt, hogy merték Győrött az Isten áldását kérni a főispán működéséhez.

Ilyen durva támadás is csak ott lehetséges a keresztények ellen, ahol nincs meg a kellő szerveztség. A szervezett vallásüldözés, a szabadkőművesség, ez az ügyesen összeszótt érdekszövetkezet egyszerűen megszűnik hatalom lenni, mihelyt tízenkét millió katolikus, sz ország többsége mint egy ember áll vele szemben.

Es e téren, a vallás védelmében számít a katolikus autonómia minden jó magyar ember, a protestáns testvérek régebbi autonóm testüle-

Markovits és Weluberger cégnél, Bémer-tér.

Modell blousok óriási választékban és rendkívüli olcsó árban, valamint selymek szövetek és mosó kelmék méterenkénti olcsó eladása megkezdődött.

Allandó újdonságok kész női confectione alsó szoknya, miedervédő, kész fehérneműk, harisnyák, nap- és esernyők kaphatók. Szabóműhelyében rendelésre a legjobb női ruhák készülnek. Telefon 11-09.

Egyes szám ára 12 fillér.

teinek testvéri együttműködésére is. A vallás minden jellemes, becsületes embernek közös kincse. Magyarországnak Szent István óta sziklánál szilárdabb alapja. Ezt a nemzeti kincset fogja védeni, mint annak leghatalmasabban megszervezett

oltalmazója: a katolikus autonómia,

Ha lesz törvény, amelyet minden becsületes magyar egyhangulag, pártkülönbség nélkül, egyhangu örömmel szavaz meg, az a katolikus autonómia.

Esterházy Mór gróf gyermekei mellett.

Nagyváradai óvónő levelei Béczből.

Régi jó erkölcsű szuster Urbán Mihály Laskatos utcai mester, akinek volt egy hasonlókép derék fia: György. Mindkettő modern szuster volt, tultette magát azon, hogy a „holnap”-ra megígért munkát két heti rimázkodásra készítse el. Az ígért határidőre dolgoztak s ezzel szakítottak a hagyományt. A fiu, mint katoná korán elhalt s két gyerek maradt utána, akiket a nagyapjuk nevelt gyermekkoruk óta: György, aki a fa és fémpári szakiskolában jollesen végezte a III. évfolyomot s ösztöndíjat nyert a külföldi tanulmányokra. Elmom, halványarcu fiu, intelligens és fejlődésképes. A másik gyerek lány volt, óvónő tanfolyamot végezt kitűnő sikerral a Teleky utcai Immaculata sárda nővéreknél, akiknek tanítási módszere ebben a növendékben legjobban érvényesült s példát adott arra, hogy a nővérek hogyan fejlessék ki az alkalmas tehetségekből a legnagyobb tulajdonságokat. A kékesemű, gesztenyehajú leányka olyan jó előmenetelt mutatott, hogy időközben Vasady Lajos dr királyi tanfelügyelő ajánlatára egy évi óvónői gyakorlatra Mezőbottyanban az állami óvóban alkalmazták Urbán Mária Magdolna óvónőt. Urbán Mihály másik leányát, Urbán Mánit, aki szintén óvónő, Szatáiba még Apponyi Albert gróf nevelte ki, s az unoka is volt ezen a helyen egy ideig. Mint látható, óvónő családból ered az esetben ez replő Urbán Mária Magdolna.

Esterházy grófné Nagyváradon.

Tavaly végre sáróriságot tett a kis óvónő, s a kis tanuló, a szolid, jó erkölcsű gyermek kitűnő képesítést nyert. Es időben történt, hogy Esterházy Mór gróf képviselő felszólalása Nagyváradra érkezett s információért Brém Lőrinc kanonokhoz fordult, hogy hol található gyermekei: egy fia és két leány a mellé szakképzett, megbízható óvónőt. Brém Lőrinc kanonok s utazás kérdést a fölé megszokotti előzékenységgel és eredményességgel oidoitja meg, Hállik Paula irgalmas nővérről, az Immaculata sárda óvónő tanfolyamán résztvevő növendékek közül kiválasztotta a legalkalmasabbat, Urbán Mária Magdolnát, s ezt ajánlotta a grófnének, aki rövid beszélgetés után a kis óvó

női gyermekei mellé vette, megjelölte neki a napot, amikorra Bécbe kell menni s megköszönve Brém Lőrinc kanonok szives fáradozását, hazautasított.

A nagyváradai leány Bécében.

1916 október 3-án érkezett a 18 éves Urbán Mária Magdolna Bécbe. Levelei, melyeket öccséhez írt, közvetlen hangjakkal, eredetiségükkel részolgáltak arra, hogy azokból részleteket közöljünk. Tehát:

Bécs, november 24.

Nem irhattam előbb, mert fájt a szemem, árpa sőt t magán rajta, megadt. Kérded, hogy érkezésemkor várta valaki az állomásnál? Hát kedvesem nem várta senki, nem lehetett, hisz' is nem táviratnál s nekem nem lehetett táviratot Budapestn feladni, mivel nem ottani illetőségű vagyok. Ide pedig sármatára vonat érkezik naponta s nem lehetett mindig az állomásnál tlni valakinek, hozzávéve még azt is, hogy engem szombatira várak s én szombat este indultam Váradról. No de azért megérkeztem szerencsésen. Fogtam egy öreg magyar katonát bécit, az estén fölrta nekem, hogy mily sárma vilamosok kell is és fölszál-lanom s így estén elérkeztem a St. Vait utcára, ahol a 65. számot már nem volt nehéz megtalálnom. Itt aztán kijelenttem, hogy én szombat szombat nem csinállok, mert fáradt vagyok, hát hagytak békén aludni.

Hogy hogyan érzem itt magam? Hát nem éppen rosszul. Ugy, mint szegény ember gazdag városban. Most, hogy a király meghalt, van itt elég látvány. A gyermekeim! A két leány éppen most tesztik a királyt. Most mondtam nekik, hogy magyarul beszéljenek, hát magyar fordításban ilyen formán hangzik az ének: Te szegény, szegény, szegény király, mi oly szomorú vagyunk, hogy te már meghaltál! És így tovább. Sokkal jobban szeretek itt lenni, mint Kraszán. Dolgom nincs oly sok, hogy ne apóznám. A gyerekek jók, sőt fogadnak s szeretnek engem. A grófné most nincs itt hon, Magyarországon van Póstyénben. Igazán borsosító világot élünk. Hát még most mi fog jönni! Csak a jó Isten tudja! Az elat itt is elég egyhangu, kivéve a mostani fordulatot, amivel az egész ország foglalkozik. Gyakran látok itt kis szekereteket, amiket megpakolva kutyák húznak. A katonáknak mind így fogatnak vannak. Látok repülőgépet is Schöckbrunn igen szép, nagyon sokat járunk oda, itt van melletünk. Éa is szeretnék már téged egy kicsit látni, de az még

soká lesz. Eleleket főznek most is, amit én nem igen tudom, hogy micsoda, de igen jó.

Tehát megismerkedett a növendékeivel s a két Esterházy ház különösen szereti és magyarul énekelnek neki.

Bécs, december 18.

A cukorkáknak nagyon örömet, lukasus dolog manapság. A király temetését láttam. Hogy milyen volt, föléleges irrom, hisz tudom eléget lehetett róla széliré-hosszúra olvasni! A csomagból egy darab „Nagyvárad” jutott a kezembe; az írta, hogy a temetésre Vilmos császár is megérkezik azon a napon, melyen a cikk íródott. Éa ezt az állítást ezennel megcáfolom, mert nem volt ott, hanem a fia, a német trónörökös. Astén a bolgár király és a szultán képviselője. A mi kis írónőnkünk egy aranyos kis négy éves csöppség. Fehér ruhában volt, kabát nélkül. Egy fekete selyem öv volt a vállán keresztülötve. Rövid harisnyája volt. A haja pedig gödör gödör mint — nos; nem is tudom már mi. Károly király nagyon egyszerűen volt öltözve, nem volt az a nagy tollas kalap sem a fején (a szertartás alatt mindig a haját borzolta.) A királyné azonban egy nagy feketeasság volt, nem lehetett az arcából semmit látni. Ilyenek voltak a többi udvari dáma is. A holt királyt is láttam Schöckbrunnban, hajtóitunk, mert a grófné egyik nővére (úzenketten vannak testvérek) udvarhölgy.

Bécs, január 24.

Hogy vannak Nagymamák ebben a cudar világban. Itt még pénzért sem lehet tésztát vagy annivalót kapni. Mi tegnap délelben krumpli szarot ettünk, este hajábfát krumpli volt a vacsora valami vajonak nevezett s lipsei turó kérésű valaival; ma 10 órára sárvisban főtt krumpli ettünk, délelben pedig mint Nagymama csinálta hajdában a paprikást krumplival, egy krumplit huslével én meg (bírába mondom, hogy paprika is kell rá: miféleképp úgy csinálják. Ma vacsorára megint krumplit ettünk sárvisban apsnóttal. Egy időben nem volt krumpli, nem lehetett kapni; most meg, ugyilát, szik mindig sat eszünk míg elnem fogy. Kenyerért ma 5 szór mentek el, míg végre hostek. Az iskolában a gyerekek 4 fokos hidegben ülnek! Na, hát csak szép világot élünk! A múltkor voltam a St. István templomban. Borsosító nagy. Bile férne a mi nagy templomunk vagy négyezer.

Bécs, február 5.

Itt oly nagy hideg van, hogy nem lehet a lakást előggé fűteni. Reggelről estig sőt éjjel is ég a szobában a tűz s mégis ma reggel 6 fok volt a hőmérséklet itt s most sem több 10-nél. Valamikor kiscikoromban emlékszem, hogy ilyen havas tél volt mint most. Minden mindegy csupa hó. Téged tehát Budapest nem elégített ki! É: onnan van, hogy az ember képzelésében egy egy mezevárat épít, s ha nem olyanok lájja az igazat, nem veszi észre annak tényleges szépségeit. Ingem sem ragadt el Bécs s különben egyáltalán minden irát olyan kö-zönyös vagyok!

Bécs, március 11.

Te Gyusz, emlékezel-e azokra a bélyegekre, amelyeket egyszer föléd kaptam; tudod, mikor egyszer olyan mindenféle bélyegyűjtő szesvedélyben voltunk. Most a Kármérnak ajánlkozom, mert az kapott a névnapjára egy bélyegyűjtő albumot. És most

CZILLÉR IMRE nagyáruházában nagy nyári occasió keretében

Legújabb ruhaselymek, grenadinok, vásznak, zefirek és kartonok. — Gyönyörű bluzok, kötött selyemkabátok, napernyők, kezűk, harisnyák. — Trikók és zoknik. Vászonn- és szalmakalapok, ridikülök. — Fehérneműk, ing, gallér, kézelők. — Nyakkendők. — Sport-, fürdő- és utazócikkek. Kerülnek legolcsóbban eladásra.

így tudtam meg, hogy volt a bélyegek között igen érdekes is, így portugál, spanyol, holland, orosz, japán, olasz, mexikói, új és régi csokimecskék, no meg román is. Kérem végletekig örül neki az újságíró téged érte, mert mondtam, hogy téged kaptam. Ha remélnél, hogy megvan még, elküldném a régiakat. Hogy vagytok csehok? Itt már megérkezett a tavasz, hőségek, nagyon szép, meleg idő volt ma is. Ma látom Schönbrunnban Blanka főhercegnőt. Csak ezek a lehetetlen kocsiok nem tetszenek nekem. Csak látnád őket, mielőtt megnéznék!

En ma tudtam itt meg, hogy salakváltót nem lehet kapni, marhaszarral főznek vajjal vegyítve. Külföldben egész jó, sincs semmi szaga és az ételen sem érzik semmit. Lisztet már annyit sem kapunk, mint eddig. Itten tudja, mikor lesz ennek a megkezdett háborúnak a vége. Itt a hó 17 ére jó szájuk a befűzésük. A mi grófunkat ma várjuk hazra.

Esterházy Kázmér tehát bélyegeket ka-

posít a kis óvodások. A következő levelekben parancsok a nagy drágaságról, a varuti díjak miatt s igéri, hogy szabadságra hazajön augusztusban. „A német tudományom nem valami sok, hisz, keményfejű magyar vagyok”, írja német barátában, „aki nehezen fog a német szót.” Várja décsét Bécsbe, aki tanulmányútra megy. Csomagoi kőld regyspánok, 29. azizari, írja, hogy a kabátját megfejtette, mert újra nem telik. Ugyanakkor Mitter-Grabenbe, később Cecillenhofba. Egy történelmi könyvet kér, „lent van a padlón a ládában”. Bilinsky Lajos dr. a szerzője. Esterházy Kázmér kíváncsi a magyarok történetére, majd abból mesél neki cselnek vitéz történet. Esterházyt nagyon szereti, a gyerekekért rajong s ezek is szeretik a nagyváradi kis óvodát. A grófnő 5 évre kíváncsi lakóit.

Eddig van s így lesz tovább is.

Gróf Széchenyi Miklós helyreigazítási pere a Pesti Napló ellen.

A bíróság kötelezte a Pesti Naplót a helyreigazítás közlésére.

Országos megbíráskozást keltettek azok a durva támadások, amelyeket a Pesti Napló május hónap folyamán gróf Széchenyi Miklós nagyváradi püspök ellen intézett a püspökség legutóbbi haszonbérleti szerződéséről egyáltalán kifolyólag. A támadások valótlan állításokból indultak ki, miért is gróf Széchenyi Miklós püspök élt a sejtőtörvény 20. §-ában biztosított jogával és a Pesti Napló valótlan állításait helyreigazító nyilatkozattal kívánta megcáfolni.

A Pesti Napló a püspök által beküldött nyilatkozatot nem közölte, hanem a megadásra szövegessé meg egy nyilatkozatot, amelynek közlésére hajlandó lett volna. Ezt a Pesti Napló által készített szöveget viszont a püspök nem találta megfélemlőnek s az eredeti nyilatkozatot némileg megővidítve újra beküldötte.

A Pesti Napló ezt sem közölte.

Ere gróf Széchenyi Miklós püspök dr. Krüger Aladár budapesti főügyész útján panaszt tett a budapesti büntető járásbírójánál Liptai Imre, a Pesti Napló felelős szerkesztője ellen, kérte őt a helyreigazító közlemény közlésére bíróság kötelezni. Az ügyet dr. Thót László büntető járásbíró tárgyalta. Liptai képviselőben ügyvédje külföldi hírogatókkal él, s melyekre dr. Krüger Aladár reprimandált s a Pesti Napló valótlan állításával szemben a bíróság oltalmát kérte. A bíróság dr. Krüger érvelését elfogadva, Liptai Imrét kötelezte a püspök által követelt helyreigazító közlemény közlésére.

Liptai az ítéletet megfelelően a budapesti büntető törvényekhez; ez is a járás bíróság igazságos álláspontjára helyeskedett

és az eladókra ítéletet helyben hagyta. A bíróság azonban végrehajtás terhével kötelezte Liptai Imrét az ügyvédi költségek megfizetésére is.

Most aztán a Pesti Napló a május 17-iki számában megjelent „A váradi püspök földjei” és a május 20-iki számában megjelent „Háborus erkölcsök” című közleményekre képtelen a tegnapi számában a következő helyreigazító nyilatkozatot közölni:

Valótlan az az állítás, hogy „a püspökség rendelkezéséről 22 000 hold földet adott bárbe német vállalkozóknak, azért azesítette őket előnyben a bérletre ugyan-azok hőven jelölték a magyar kizsárdák rovására, mert a németek körülbelül egy millió korona háborus hasznát hínáltak a püspökség az állásfoglalás átvételénél. A haszonbérleti szerződést nem hagyta jóvá a király, de ha az megtörtént, akkor 25 esztendő ig hába várnak a püspöki földek bérletére a bihar megyei magyar kizsárdák.”

A valóság az, hogy a 22 000 holdból 19 000 hold eddig is bérbirtok volt és pedig mintegy 6000 hold kizsárdáknak, a többi nagybirtokoknak bérbeadva. A kizsárdák nagy részét még szerződésük lejártá előtt ott hagyták a bérletet. Az ott hagyott és az 1916-ban lejárt bérletekre több ízben meghirdetkez az újabb haszonbérbeadást, s meghirdetések d. c. ára megfelelő, s bejor gardák ajánlatát csak megcélzott ajánlat sem érkezett. Képtelen voltam, a püspöki javadalom érdekeit szem előtt tartva, velük szerződést kötni.

A haszonbérbe adott házikelendő birtokrésze nem 6000, hanem 3000 hold. Ezt az „háborus nyereségedés”, hanem a miatti adtam haszonbérbe, mert a haszonbérlek csak a birtokrészel együtt voltak hajlandók a 19 000 hold, addigi bérlek alatt nem kifogásolva azban volt bérbirtokot haszon-

bérbe venni. „Háborus nyereségedésről” azért sem lehet szó, mert a 3000 hold fel-szerelésnek azra részét, amelyet az 1918-ban házi kezelésbe vesző bérbirtokok fel-szerelésénél használhatok, félretettem és csak a fölösleget adtam el, természetesen a megalapított árak mellett.

Valótlan az a beállítás, mintha a törss-vegyont illető bármint érték elvonásáról lenne szó és valótlan, mintha a fel-szerelés becsértékét deponáltam volna utódom számára. A 3000 holdas birtok minden fel-szerelése az utolsó szegig az én kizsárdá-gos tulajdonom, a melyet a javadalom átvé-tel alkalmával elődömtől megvettem és a mely felett tehát korlátlanul rendelkezem. A május 20-iki számában példaképpen felhozott ökörladás is tévesen állítatott a körön-ség elé. Az 5 K 50 fillér s eladást áróból a törzevegyont semmi sem illette, tehát nem is kellett istennem semmit. Ellenben gon-doskodtam arról, hogy a szerződés lejártával 25 év múlva az akkori javadalom a mostani 5 K 50 filléres ár helyett akkor 1 K 30 filléres áron válhasson vissza ugyan-annyi jószágot, mint a mennyit most a ha-szonbérlek átvett.

A cikkekkel szemben a valóság az, hogy utódom érdekeit mindenben a leg-meszebbmódra biztosítottam.

Valótlan az is, mintha a szerződés a magyar kizsárdák rovására menne. Azonfe-lül, hogy eddig az Alruista Bank útján 14 000 hold földet juttattam kizsárdáknak, a most megkötött szerződésben is kiköttem, hogy a bérbirtok egytelédrése, 2200 hold kizsárdáknak adandó haszonbérletbe, bi-tenítottam továbbá azt a jogot, hogy a 3600 holdnyi bér birtokot eladhatom egy éven belül, s mi lehet alkalom arra, hogy kizsárdák földhöz jussanak.

Végül sürgössé tette a különben is a lehetőségek között szerződés megkötését az a körülmény, hogy a birtok egy része már évek óta peragon áll s a szerződés nélkül 19 000 hold maradt volna a háboru közepette megművelés nélkül.

Nagyváradi, 1917 május 31. é.

Gróf Széchenyi Miklós
váradi püspök.

Szabó Károly a királyi párnak.

Nemrégiben érkezett hazra Tibor Ernő festőművész a fronttól s a 38. honvéd gya-loghadosztály tisztikara részéről érdekes megbízást kapott Szabó Károly műasztaloz-nak, aki mint katona is tartotta üzemé-nek folytonosságát s jellehet nincs felmentve, 15 emberrel ma is a legeszebb hadimunkákat készíteti, míg viszont felmentett hadiszá-lítók magánkezelésben számára dolgoznak.

Szabó Károly amilyen nyakas elvű kuruc, olyan kitűnő a maga szakmájában. Hírs elhatolt a frontra is, s onnan megren-delést hozott neki Tibor Ernő. A 38. hon-véd gyaloghadosztály tisztikara frontjándó-kot szánt az ifju és szeretett királyi párnak, egy egy művészi kiviteletű kazettát, a mely-ben a hadosztály tisztikarának hődelata irás-ban és képen lesz látható.

A munkába azonnal belefogott a mester, megtervezte s a napokban be is fejezi. In-tarziás kazetta es, négyzetes és domboru fedelű, az egészbe szines faragott fából be-arakott magyar motívumok, hat szízen kö-

GLOBUS MÚINTÉZET

előbb Bihar-nyomda részvénytársaság

PAPIRNAGYKERESKEDÉS AUGUSZTUS HO 1-ÉN NYILIK MEG.

TELEFON 49.

Nagy piac-tér. Kugler ház.

Kő- és könyvnyomda, vonalzó-intézet, könyvkötészet és üzleti könyvgyár üzemét megkezdte.

röskörül virág- és fatörzs díszítések, girlandok. Nagy türelmet igénylő, izléssel, finom kivitelezésű munka mindkét ládika, amely egy magyar hadosztály magyar tisztikarának hódolatát a magyar művészetpar fejelettségével tolmácsolja a mi kedves ifjú királyi párnaknak.

A nagyváradi művészeti ipar műléő képviselésben jelenik meg az uralkodó és

felesége előtt a két interjúk kezzeitával, a melyet nyilvánosan is kiállítanak. Szabó Károly és Kovács Kálmán munkáinak híra tulment már a város határain a most Sváb Károly révén az uralkodó pár elé jut. S érdekes, egy hajlíthatatlan függetlenségi ember királyhűségének jele az a műrsemek, amely készítője nevét megőrzi a magyar ipar dícsőségére.

A munkás-katona bizottság veszi át a kormányzást.

Hírek az orosz forradalomról.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A mint hírlak, hétfőn éjszaka a munkás-katonatanács végrehajtó bizottsága kihirdette az ideiglenes kormány elmozdítását és a hatalomnak a munkás-katona bizottságra való átruházását.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról hivatalosan jelentik: Kerenszki újból Pétervárra érkezett. A legközelebb gyárban és műhelyben ismét megkezdte a munkát.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Lenia a bolsevik párt védelme alatt maróznak öltöve Kronstadba menekült.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Haparandából jelentik: Pétervári távirat szerint Leniat egy munkásszaber le

akarja szurni, a szerénylőt azonban átterült elfogul, 137 Lenin megmaszokt.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Haparandából jelentik: Néhány orosz tengerész katona Kronstadtból Pétervárra érkezett a csatlakosott a bolsevikokkal. Összetűkésések történtek. Több tisztet megöltek, két miniszter is megsebesült. Kerenszki hadügyminiszter állítólag csapatokkal fog visszavonulni Pétervárra.

Az új forradalom Kerenszki megbuktatására irányul. A forradalmi tömeg is akarja tartóztatni a hadügyminisztert, aki külön vonaton elszökött és a frontra utazott.

Hágából jelentik: A helyzet Péterváron ismét fonyogató. Több mint 30.000 munkás áll eztrájkban. A kormány iránt a hisalom teljesen megfogott. A kormány azonban azt hiszi, hogy hamarosan ismét ura lesz a helyzetnek.

Ellenoffenzívánk sikeresen halad előre.

Visszafoglaltuk elvesztett első vonalunkat.

Keleti harcok. Budapest, július 21. (Hivatalos) Novicónél, Kalusztól délre osztrák-magyar és német csapatok egy újabb magaslati állás elfoglalásával kiszélesítették korábban kivívott sikereiket. Babianál ellenséges osztagokat az első Lomnicán át visszavetettünk.

Közvetlenül a Dnyesztertől északra meghiusultak az oroszok részleges előretörései. A Lemberg-tarnopoli vasutól két oldalt Lipót bajor herceg parancsnoksága alatt vezetett ellentámadás sikeresen halad előre. Brzezanytól északkeletre osztrák-magyar ezredek visszafoglalták a július elején elvesztett első vonalukat. Az Augustowka, Jezyerna, Nesterownél irányában előrenyomuló német és osztrák-magyar haderők áthaladtak ezeken a helyeken. A szövetségesek előnyomulásával szemben az oroszok helyenkint heves ellenállást fejtettek ki, amelyet kemény küzdelemmel kellett megtörnünk.

Az olasz harcúterén és Albániában nem volt különös esemény.

A vezérkar főnöke.

Ideiglenesen megszüntették a forradalmat.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Pétervárról táviratozzák: Az ideiglenes kormány és a forradalmárok kompromisszumot kötöttek, hogy addig, amíg az offenzíva félbeszakítása mellett döntenek, a forradalmat megszüntetik Péterváron.

Kerenszki orosz miniszterelnök lett.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Amsterdamból jelentik: Reuter ügynökség táviratozza Pétervárról: Lwow herceg miniszterelnök lemondott. Kerenszki igazságügyminiszter lett az új miniszterelnök. Belügyminiszter: Cseretelli, Igazságügyminiszter: Nikratow.

Heves tüzérharc Flandriában.

Berlin, július 21. A nagyfőhadparól. Itt jelenti:

Magyarai harcok.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábor-nagy hadcsoportja. Flandriában a tüzérharc időnként csökkenő hevességgel tegnap is tombolt. Artoisban a tüzérség tevékenysége délelőt Labasse és Lens között, délután a Carpe két partján is fokozódott. Mint az előző napokban, most is eredménytelenek voltak ellenséges felderítő osztagoknak arcvonalunk több helye ellen intézett előretörései.

A német trónörökös hadcsoportja. Csak a Chemin des Dames közepő részén volt a tüzérvékenység erőse. A franciák eddig nem támadtak, ellenben egy westfáliai ezrednek részei este benyomultak az ellenség állásába, legyőrték az őrséget és ma reggel száz fogoly franciával teljes számban visszatértek állásukba. A de la Pompelle erődöt, Reimsből délkeletre és a Meuse két partján felderítőink gyors nekirohánással szintén nagyszámú foglyot szállítottak be.

Albrecht württembergi herceg hadcsoportja. Nem volt különös esemény.

Átléptük a Zlocow-tarnopoli műutat.

Keleti harcok.

Lipót bajor herceg vezértábor-nagy hadseregharcvonal. Keletgaliciában támadó mezdulataink a szándékolt módon folynak a gyorsan hátráló orosz erők megett, amelynek csak egyes részei hosszátokak velünk utóvédharcokba. Csapatunk heves utánpótlással Jazyernától kétoldalt 40 kilométer szélességben átlépték a Zlocow-tarnopoli műutat. Ahol az ellenség szembeszállott, gyors megrohanással visszavetettük.

Mint az előző években, most is nagy pusztítók és égő falvak jelzik az utat, melyen az oroszok haladnak. További harcok várhatók.

Arzesanytól északra osztrák-magyar csapatok kemény harc után visszafoglalták a július elején elvesztett állásokat. A Dnyesztertől északra az oroszok előretörései vonalaink előtt meghiusultak. A folyótól délre kivettük az ellenséget Babianból.

A Stochedtől a keleti tengerig sokszorosan fokozódott a tüzérvékenység, különös erőre emelkedett Krawj és Smorgon között és Dünaburgnál.

József főherceg vezérezredes harc-vonal. A Szereth alsó folyásánál az oroszok és románok tevékenyebbek, mint eddig. A Rimnicul torkolata mentén előretöréssel 80 román foglyot és több géppuskát szállítottunk be.

Macedóniai front.

Változatlan.

Ludsadorff, első főszállásvezető

* Mentőszekrények teljesen felszerelve, ugyszintén mentőszekrény kiegészítéséhez szükséges kötezerék kaphatók Farkas István „Ápolló” drogeriája Nagyvárad.

Kiuzsorazzák a közönséget a cipőkkel.

Hova lesz a maximális áron adott bőr?

A lábteli dolgában napról napra rosszabbodnak a viszonyok. A Cipő Központ létesítése és a lábbelik árának maximálása nem segített semmit az állapotokon, legfeljebb azt eredményezte, hogy a jobb cipő egy része eltűnt, csak a kereskedő szemében teljesen megbízható vagy pénzű emberek részére jutnak jobb cipőt, természetesen magas áron.

A miniszteri rendelet által megengedett kibuvó, a mely szerint a kereskedő nem felel a cipő anyagáért, még jobban növelte a mindenféle huzakítást.

Cipőhiány van, ezért szaporodnak az alkalmi üzletek, amelyekben mindenféle hamisított anyagból készült cipőkkel csapják be a bizalmas közönséget. A vászarlásoknak egész tömegét vonzza fel a röpökben is egyik fővárosi lap.

A közönség nagyon megijadt attól a hírszótól, hogy mire megjön az őszi ruha idő, nem lesz egyáltalán cipő s most birkatürellemmel belenyugszik bármiféle avindlibe, s nem keres megkönnyítést.

Padig most már van törvényes intézmény a cipőárukkal ezúttal visszaválóak ellen.

A miniszteri rendelet értelmében Nagyváradon is megalkult a Mr. törvényszéken az árvizsgáló bizottság, amely Kérchy Péter bíró elnöksége alatt várja a panaszos közönséget.

A bizottságnak a működése a cipőkkel fűzött vászarlásokra terjedne ki, azonban nincs semmi dolga a bizottságnak, mert nincs panaszos. Eddig még egyetlen panaszt sem adtak be.

De azért ne gondolja senki, hogy minden rendben megy s azért nincs egyetlen panaszos sem Nagyváradon, mert nincs árdragítás, nincs vászarlás a cipők elárulásánál, hanem a becsapott ember inkább csak az ismerőseinek panaszkodik, s mérgelődik, de panaszra nem megy az árvizsgáló bizottsághoz, nehogy az idézésekkel és tárgyalásokkal legyen baja.

De hogy nem mindent gondolkodik így a közönség, azt látjuk abból, hogy más városokban van dolga az árvizsgáló bizottságnak.

Hogy a cipőállítás terén más bajok is vannak, azt igazolja a Cipő Központ igazgatójának a nyilatkozata. Nem tudja megérteni azt, hogy 120-200 korona egy pár rendelkezésre készített új cipő.

Váltszintűleg ott a baj, hogy a külföldi bőr nincs maximálva. Így aztán minden bőrre ráfogják, hogy külföldi.

De mi lesz azokkal a belföldi bőrökkel, amit a Bőrközpont jutal maximuma áron a cipészek és csalamádik részére? Ezeket egyszerűen feldolgozzák, de nem ellenőriz senki, hogy milyen áron jut az az olcsó kiadott bőr feldolgozva a közönség részére. Így azután egyes cipészek az olcsón, maximális áron kapott bőrt feldolgozzák éppen olyan borziból összegekkéért, miatha a legfinomabb

külföldi bőrt használják volna fel. Így aztán hiába adja az állam az olcsó bőrt, senki nem jut olcsó munkához.

Mint értesülünk, a Cipő Központ a legszélesebb alapon vizsgálja most ezt a kérdést, mert ez az állapot nem tartható fenn. Végre is nem ezért becsapja az állam rendelkezésére ezt a bőrtanyagot, hogy egyesek abból jogtalan hasznot szerezzenek, hanem a közönség helyétén akar segíteni.

Szabadverseny a mozi-ügy terén.

A közönség érdeklődése mind nagyobb lesz a mozik iránt s ez a körülmény szükségessé teszi a mozi-ügy rendezését. A mozi-művészet fejlődése nagy arányokat vett már is, de a mozi még nem érte el a fejlődése tetőpontját. Hogy a mozik látogatottságát hova lehet fejleszteni, innésszel és hozzájárulással, azt megmutatta Stegod, ahol a mozi látogatottsága tulajdonképpen a színházét. Idésszel lehet fejleszteni a mozi-ügyet, ha vezetéseikben nem tisztán az üzleti szempont az irányadó. A mozi nagy előnye az olcsóság s az, hogy a mozi által reprodukált képek nincsenek egy helyben kötve, mint a színpad képei, hanem korlátlan téren játszódhatnak le s a színház pillanatok alatt változik. Nagyjelentőségű az a lehetőség is, hogy a mozi eseményeket rögzít meg s távoli világrészeket tár szemünk elé.

A mozi-ügyet Nagyváradon két ajánlat tette aktuálissá, melyek felett a városi tanács van hivatva dönteni. Az ajánlatok közül bennünket nem érdekel, ennek elfogadásában a tanácsot csak az vezetheti, melyik ajánlat kedvezőbb a városra, ezt pedig számszerűleg meg lehet állapítani. Csek egy szempontot szeretnénk a tanács figyelmébe ajánlani, mert ezt fontosnak tartjuk a közönség érdekében. S ez az, hogy a városnak semmiképpen sem szabad korlátozni a mozik számát.

A numerus clausus egészségtelen monopolizmust teremtene s a közönség érdeklődését kiszolgáltatná üzletemberek kezébe. A közönség szabad prédája lenne egy pár mozi tulajdonos kapacitásának, akiknek még attól sem kellene tartaniuk, hogy egy konkurens cég kényeztetheti őket a verseny folytán arra, hogy jobb képeket, közebb műsort nyújtsanak. Láttuk ezeknek a rideg üzleti elveknek elég tanujelét eddig abban, hogyan pergették le szemünk előtt a feltűnő rövid műsorú képeket pár perc alatt, hogy a közönség mielőbb átadja helyét azoknak, akik már az előtérben szorongtak, mint a heringek a hordóban. Ezen az állapotban csak úgy lehet változtatni, ha meg lesz a szabadverseny lehetősége. Bizonyára senki sem akar itt moziindusztriákat megnövesztetni, akik vagyont szereztek csupán azért mert másokat megelőzve ismertek fel azt, hogy a mozi-ügy milyen jó termő talaj, ahol vetni sem kell, csak aratni.

Kétségtelen, hogy a most meglevő mozik száma nem elég arra, hogy a közönség érdeklődését kielégítse. Ezt meg lehet állapítani abból, hogy egy jobban megválasztott műsorral mily nagy közönsége van. A szabadversenynek tehát tág tere van itt. Ezt kizárni nem lehet a kultúra érdekében sem. De nem szabad kizárni a városi finansziális

érdekekből sem. A mozik jövődelme oly nagy, míg az üzemi költség oly kicsiny, hogy a mozik sokkal több terhet megbírnak. A városnak meg kell vámolni ezeket a busás jövődelmeket. Vegyen ki belőle minél többet. Már gedig természetesen, hogy sokkal több finansziális haszon lesz abból, ha az adóalanyok száma korlátozva nem lesz, mintha számuk meglese határozva.

Az üzleti életben csak a szabad verseny idézhet elő egészséges vérkeringést, a verseny kizárása pettyhűdté, elernyedté tess. Ez pedig nem érdeke sem a városnak, sem a mozi látogató közönségnek.

Drágább az ördög bibliája.

Nem tudunk elképzelni olyan cikket, amelynek ára több száz procenttel ne szökkenet volna fel a háború alatt. A lapok minden közönségségleti és fényűzési cikk megdrágításáról megemlékeztek már, de a krónika hallgatóit a kártyáról.

Ez a szórakozást és többszörös veszedelmet nyújtó karton csomag is megdrágult, 200 százalékkal, de mivel inkább a könnyelmű emberek veszik hasznát, nem igen tűnt fel senkinek.

A kártyának a drágaság útján tett kerrierjéről így nyilatkozott

A nagytrafikos:

A kártya most is úgy megy, mint a háború előtt. Piatnik mester srófolt egyet az árakon, mert a papir s a nyomdai munka ára megdrágult. Szó nélkül vittük tudomásul a kártya drágulását. A forgalom nagyobb lett, mint eselőtt, mert a harotérre unalom-füzből sok megy ki.

A kávés:

Mint hogy a kártya árát felemelték, a kávéházak is felemelték a kártyapénzt. Az bizonyos, hogy a kártyásoknak nem lehet olyan magasra felszórólni az árakat, hogy visszatsztaná őket a kártyászatól. Szó nélkül vitték tudomásul, hogy a kijátszott kártya ára 30, az új kártya ára 50 százalékkal szaladt fel.

A kártyás:

Nem is tudom, hogy felment a kártya ára. Jól tette Piatnik, hogy megerőltette magát. Csek 200 százalékkal? Még szép tőle. Egész bátran 1000 procenttel is felvihette volna az árát. A kártyásnak mindegy. Aki az ördög bibliáját kezébe veszi, az nem nési, hogy 10-20 koronával többet veszít, vagy nyer. A kártya áremelkedése legfeljebb a dilettánsokat érdekelheti, de bennünket, öreg, viharedett csalókat nem.

A rendőrség:

A kártyaszázik újabban nem sikerülnek. Nyiltan, nappal kártyáznak az emberek a fülkében, nem lehet őket megközeleíteni.

**Legújabb füzetek legolcsóbban
Resztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni**

Rákóczi-ut (Korona gyógyszertár mellett)

Leibchenek félárban.

Telefonszám 827.

A tizedik isonzoi csata.

Olaszország végső erőfeszítése.

Budapest, július 20. A sajtóhadisszállásról jelentik: A tizedik isonzoi csata kőtségtelenül az olaszok legnagyobb erőfeszítése volt az egész eddigi háborúban. A foglyok egybehangzóan azt vallották, hogy hazájuk „utolsó erjé” (ultima forma) megfeszítette, hogy ezáltal győztes maradjon. Különösen a legényesség mutatkozott a csata kezdetén hetykének és makrancosnak, pedig azelőtt csupa boldogság volt az ábráca, ha fegyver és felszerelés nélkül elindulhatott a fogolygyűjtő helyekre, vonalaink mögé. A tisztek pedig végkép elbizsokodottak és nagyképek voltak.

„Cadorna ez egyszer aynyi lössert halmozott, hogy azzal minden akadályt szétcsúsztat — mondta egyikük az óriási szóra. — Most az egyszer nincs mentésgetek, most eljárnak Triestbe, ha negyven napig tart is!”

Az olasz hadvezetőség ügyes és fáradságtalan propagandával szóltatta ilyen magára a katonák hangulatát. Egy röpiert kijelentette, hogy

mi már mindennek a végén vagyunk, katonáinknak nincs betevő falatjuk, nincs külön való tőltényük.

Aztán folyton arról biztosították a lövészárkok embereit, hogy a társaság minden munkát levelez a vállukról.

Ugyanakkor az arcvonal mögött is látszólag folgosnak, hogy a katonai kudarok és a gazdasági bajok miatt erősen megingott hangulatot magint helyreállítsák és bizakodóvá lobbantják. Az olaszoknak még mindig a hátukban bersongott a mi offenzívánk.

A harcok szüntelése alatt az olaszok szakadatlanul a nagy küzdelem előkészítésén dolgoztak, hiszen úgy számítottak, hogy ez fogja meghozni a döntést, Triest el foglalását.

Nem kevesebbet, mint 32 új ezredet állítottak fel, az isonzónál álló 1. és 3. hadsereg megerősítésére.

Új összekötteléseket létesítettek, hátsó védelmi állásokat építettek és az arcvonal állását is folyton erősítették. Új ütegeket is állítottak. A Monte Sabotin, amely az utolsó isonzó parton épen a Monte Santoval szemben fekszik, ágyukkal megrakott erődé alakult.

Az olasz különben is szűletett köfjéte és kőműves: most is elismeréreméltó ügyességgel építette be kaverósággyult a Sabotin kőper esiklatörzégébe. Megnövelték a géppuskák és aknavetőék számát is, különösen a nehéz aknavetőket. Anglia ágyukat, Amerika lössert, Franciaország repülőgépeket szállított, — hat hónap on át az olasz hadvezetőség egyebet nem tett, csak a nagy küzdelemre készítette elő a hadsereget, és a fél világ ipara segédkezett neki.

Olasz foglyok saját kijelentése szerint a tizedik isonzoi csata Olaszország legnagyobb erőfeszítése volt.

Hat hónapig készült a harcra, és anyagi

segítség bővleges tárházát szedte össze szövetségeseitől. És hogy memóra elnyitette erejét az óriási harcban, kísérül a következőkből.

Az eddigi csatákban az olaszok soha sem vetettek harcba elhasznált csapatokat másodszor is, amíg újra ki nem töltötték korcsikat. Hiszen még a végén is elég friss tartalékuk volt. De most június 4-iki ellenlökéstől három danárt, a 2. bergamari, a Vezona és a Toskana danárt azonnal újra harcba kellett vetniök, pedig csak röviddel aselőtt vonták ki a harcvonalból, állományának harcműveletei szugorodva. A tizedik isonzoi csata tehát az olaszok erejét a végéig feszítette, de egyúttal a végéig ki is marítottá.

A két előzőleg nagyobb csatában (a másodikban, 1915 július 18-tól augusztus 10-ig és a negyedikben, 1915 november 10-től december 11-ig) 23, illetve 26 hadosztálytal támadtak. Most 36 hadosztály szudult neki arcvonalunknak! És a „végső erőfeszítés” egész eredményeül csak északi szárnyunk két kopasz kupjének elfoglalását jelenthették. Ezt a sorány asákmányt: aztán 180 000 halottal sebesüléssel és több mint 27 000 sebesüléssel fogolyval fizették meg. Mi, a védök, csak 23 000 foglyot veszítettük és ezekbe bele vannak számítva azok a katonáink, akik sebesülten vagy holtan kerültek olasz kézre.

A tizedik isonzoi csata befejeződött és az ellenség egy lépéssel sem jutott közelebb forrón ápitott céljaihoz.

Az Angol-Osztrák Bank fiókja Nagyváradon.

Schenker Ferenc lesz a nagyváradai fiók igazgatója.

A fővárosi pénzintézetek mindjebbán elterjesztik üzletkörüket a vidékre; Nagyvárad a maga gyors fejlődésével, élénk gazdasági életével elsősorban kiútkozik alkalmas települ a fővárosi nagytőke vállalkozására.

Az eddigi bank fiókok mellett most legújabbán az Angol-Osztrák Bank fog Nagyváradon fiókot nyitni. Mint értesülünk, a bankfiók részérs a városa egyik legforgalmasabb pontján, a Rákóczi-utca helyiségét már ki is bérelték.

Az Angol-Osztrák Banknak már eddig is volt érdeklődése Nagyváradon: többek közt az Emília malommal szoros kapcsolatban áll. A fiók a jelszóügyszítésen kívül különösen iparvállalatok finanszírozásával fog foglalkozni.

A nagyváradai fiók igazgatójává az Angol-Osztrák Banknak — értesülések szerint — Schenker Ferencot, a Magyar Bank kiváló vezérigazgatóját alkordt megválasztani. Schenker Ferenc képességei, tulajdona, tapasztalata és személyes összeköttetési garanciái nyújtásak arra, hogy az új fiókjaités Nagyvárad piacában igen komoly tényezőjévé fog válni.

Vita a főrendiházban.

Elfogadták az átmeneti miniszteriumokról szóló javaslatot.

Budapest, július 20. (Saját tudósítónkától.) A főrendiház ma délelőtti Hadik-Barkóczy János elnöklése alatt ülést tartott.

Az első felszólaló gróf Majláth József, aki örömmel üdvözlöi a javaslatot. Itt az ideje, hogy a szociális eszmákat komolyan vegyék.

Pálffy József gróf elfogadja ugyan a javaslatot, de azonban nem visszatitk bizalommal a kormány iránt. Az új miniszteriumok felállítására újabb megterhelés a budgetnek. Ha a kormány mögött álló pártok egyszer levonják a konzervenciát, és a kormány bukását idézi elő. Apponyi a kiegyezés kérdéscében, Batthyányi pedig a külpolitikában nem ért egyet a kormánnyal.

Azután a cseh amneshiárlóról szól. Meggyőződése szerint ez a szerezésélen eszérsári rendület, amely a Habsburgok érdekében küzdő minden katona lelkében sikeresedést keltett, sohasem asületett volna meg, ha Magyarország miniszterelnöki székében Tisza ült volna. És a rendület Ausztriát a tróliamus felé mondhatat a zűllis utjára vinná.

Gróf Somsich László felszólalásában kifejti, hogy Ausztria-Magyarországnak főleg az emberanyag veszteséggel kell számolnia. Sajnálja, hogy az osztrák képviselők később atadt, aki a magyar katonaság dicőtségét el akarta veszíteni. Kér, hogy nem akadt hárselnök vagy miniszter, aki visszaváltásra.

Báró Fiáth Pál: Magyarországon csak felfelős miniszter exisztálhat, azt az átmeneti miniszteriumról szóló törvénybe is be kell venni. Magyarországon es idén jó termés ígérkezik, ennek alapján a fél kvóta felmentését kéri. A várható termés 40 millió métermássa buza és 16 millió métermássa rozs.

Esterházy válaszol a vitában felszólalóknak. A magyar katona dicőtségét nem lehet elhomályosítani.

Az átmeneti miniszteriumokról szóló törvénynek már a csatában is benne van, hogy a miniszterek felettesek lesznek. Csodálatosnak tartja, hogy Pálffy nem visszatitk bizalommal a kormány iránt, jóllehet a régi kormány iránt, amely a választójog kiterjesztéséről szóló királyi kőrlratot ellenjegyerte, bizalommal volt. Apponyi a kiegyezés kérdéscében álláspontját tisztáste; Batthyányi is kijelentette, hogy a kormány külpolitikáját helyesli.

Titkoszik az ellen, hogy a király eszmélyt is belevagyék a vitába, ami sajnos, az amneshiárendület kérdéscének fejtegetésénél megtörtént. Pálffy beszéde csupa ellenmondás. Sajnálja, hogy a király kegyelmi tényét szővátette.

Mezősny föld bivalósággyi miniszter: Három évi rozs terméssel kell számolnunk. Kéri ne álljanak elő statisztikai adatokkal, mert azokat az ellenség felhasználhatja ellenünk. Egyébként a Fiáth adatai teljesen helytelenek.

Azután a főrendiház a javaslatot általánosságban és részletekben elfogadta. Az ülés vége 2 órákor.

Magyar nemesek és bárók.

Ebben a demokratikus szellemű országban, forró időkben nem érdektelen feljegyezni, hogy az utóbbi pár év alatt az országban, a mai nagy demokratikák közül kik áhították és szerették meg millióik részén a magyar nemességet vagy báróságot. Ima: Királyi i. Bacharach Károly, fejedelmi Bacharach János, hegyi Biró Gyula, bárdosy Bráhm Miksa lovag, kemencemihályfal Dautsch Antal, báró Dirsztag Béla, domonai dr. Domonai Mária, jancsi Engel Gyula, osztrák Engel Miksa, magyarfeleki dr. Fuleky Hugó, soronyi Feliaer Sándor, vassai Frankl Róbert, tószegi Freund Sámuel, fejevareki Frommer Rudolf, marosi Füst Jakab, budai Goldberger Ló, Gompars Fülöp, lovagiasági Gross János, báró Guttman Vilmos, báró Hatvany D. Ulrich Sándor, báró Herzl Maud, tipiai Herka Isidor, galgóczi Herkesz Mór, végvársági Hoffmann Sámuel, lörcsi Hoffmann János, boljai Hüvös József, felpécsi Kepich Gyula, báró Kornfeld Zeigmond, báró Kohner Jenő, asztori Korösey József, székelyi Kramer Jakab, lovag Lederer Sándor, budai Lodebaum Miksa, szegedi Lukács József, báró de Manarassy Bask Gyula, káptornai Mandy Géza, magyar dr. Magyar Isidor, gárdonyi Neumann Frigyes, báró Odrasstein Henrik, orszáki Ormódy Vilmos, rétségi Pausz Sándor, tiszai Pócsai Jenő, alsólécsi Ribáry Mór, ruszi Rusz Oszkár, boglári Simoa Jakab, okányi Schwartz József, báró Spilinger Gusztáv, szili Stein Maud, kisbácsi Strasser Róbert, gávodnai Sváb Károly, nagyvárosi Szirmai Oszkár, báró Torony Schossberger Lajos, branyavári Ullmann Adolf, lovag Wechsleben Zeiga, csepeli Weiss Ménérd.

A román internált követte el a kolozsvári nagy gépszilopást.

Meglátok, hogy a rendőrség elfogta Jouneszkú László román internáltat, aki egy 20 méteres gépszilopát hozott át a városba. A gépszilopát, amely 2-3000 korona értékű, 600 koronát és máfai máza gabonát adta volna el egy cseplőgép tulajdonosnak. Eppen ez volt a gyenge, értékeltek a rendőrséget a Dienes István detektív bekiérté Jouneszkút a városra.

Jouneszkú tagadta a lopást, nagyban bizonygatta, hogy a szilopát Rics József kolozsvári szuster adta át neki eladás végett.

Miután a gépszilopát elfoglalta a rendőrség, Jouneszkút is őrizetbe tartották. Megkeltett ugyanis állapítást, hogy miután román internált, hol köteles tartózkodni.

Közbe táviratot írtak utolsó tartózkodási helyére. Drágákra, továbbá Budapestre, ahol azintén dolgozott mint munkás a Központi Tejcserékben és Spokszári-utca a szappangyárban, ugyisint a Kolozsvártól ahol a lopás történt.

Tegnap reggel érkezett meg a távirati válasz Dagozékáról a csodálatról. Arról értesítették a rendőrséget, hogy a lopás a kolozsvári Varga féle papírgyárban történt és a lopással Jouneszkút gyűjtötték. Délután a kolozsvári rendőrség távirata közölte, hogy a lopást Jouneszkú követte el, s nemcsak 20 méter, hanem 34 méter gépszilopát lopott el 4000 korona értékben.

Értesítettek továbbá a rendőrséget, hogy Jouneszkút Kolozsvárra fogják kísérni. Nagyon valószínű, hogy a rendőrség Jouneszkú személyében egy igen veszedelmes nemzetközi tolvajt csíptél el.

nessku személyében egy igen veszedelmes nemzetközi tolvajt csíptél el.

HÍREK

*** Személyi hírek.** Dr. Vass Bertalan tanár, főigazgató és dr. Gedeon Alajos áll. főorvosok igazgató 4-5 heti szabadságra mentek. Távollétük tartamára, mint azok helyettese, Nosz Gusztáv főorvosok tanár látja el úgy az igazgatói, mint a főigazgatói teendőket. Minden nap — vasárnap kivételével — délelőtt 10-11 órakor áll a főorvosok igazgatói irodájában a közönség rendelkezésére.

*** A polgármester itthon.** Rimler Károly polgármester tegnap délután a fővárosból hazérkezett. Mint értesült, a polgármester kiesszította a város által megvásárolt néhány ezer köbméter töméses földet a városra az engedélyt, ami által a közönség részére bizalmas van a tétele szükséges föld. Ezenkívül több városi ügyben járt el a polgármester a minisztériumokban.

*** Vasárnap a templomokban.** Ma Vasárnap, a székelyegyházban és a plébánia templomokban az isteni tiszteltetés a következő sorrendben tartották: A székelyegyházban reggel 7 órakor szentbeszéd és szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szentmise, délelőtt 12 órakor csendesmise; délután 3 órakor vacsernye, — a várad olasz plébánia templomban: reggel 7 órakor, 8 órakor szentmise, délelőtt 9 órakor ünnepélyes szentmise és szentbeszéd, délelőtt fél 12 órakor szentmise; délután 3 órakor litánia, este fél 7 órakor szentbeszéd és háborus ájtatosság; — a Szent László templomban: reggel 7 órakor csendesmise, délelőtt 9 órakor szentbeszéd és ünnepélyes szentmise; 11 órakor szentmise; — délután 3 órakor litánia, este 6 órakor háborus ájtatosság; — a várad velencei plébánia templomban: reggel 7 órakor szentmise, reggel 9 órakor ünnepélyes szentmise és szentbeszéd; este 6 órakor prédikáció és háborus ájtatosság. — A kapucinus atyák templomában: reggel 7 órakor csendesmise, délelőtt 10 órakor énekesmise, délután 4 órakor litánia és szentbeszéd.

*** Visszaélések a takarmány forgalombahozatalánál.** A legutóbbi városi közgyűlésen szóba jött az a tarthatatlan állapot, ami a takarmány, különösen a szalma beszerzése körül tapasztalható. Amint egy aszékér szóra a piacra érkezik, egy pár főfi és nőgyűnök azonnal ráteszi a kezét s elfoglalja. Így az állattartó gazdák, a bérkocsisok, aszékfűtővázoró vállalatok tulajdonosai egyáltalán nem juthatnak szalmához s az egész piact az a néhány spekuláns tartja a kezében. Tőlük ezután a lefelpánszolt szalmát csak rendkívül magas ártóra lehet beszerezni. Így aszék a bérkocsisok tönkre mennek, ami nemcsak tisztességes családokat juttatna koldusokba, hanem a városra is káros lenne tozomias adóalany megszüntése révén. Még nagyobb baj származnék abból, hogy a szemétkihordó vállalatokat is az a veszedelmesség fenyegeti, hogy kénytelenek beszüntetni az üzletüket, mert nem bírják tovább az állattartókkal ellátni. Ez pedig községi és közbiztonsági szempontból is fontos. Ma nincs abban a helyzetben a város, hogy a szemétkihordó és kiderítő hatóság uton

rendszerbe, új vállalatok létesítése sem lehetséges, éppen a takarmányhiány miatt. — Az egyedüli segítő eszköz, hogy a hatóság megszüntesse a takarmányt elzáró viselkedéseket. Ezt pedig szigorú és célirányos intézkedésekkel elérheti, csak akarat kell hozzá.

*** Szent Istvánnapi országos és hivatalos körmenet.** Immár negyedszer kísértették rák a háború folyamán az első magyar király ünnepe. A minden évben szokásos körmenetet már az előző három háborús évben is nagyobb szabásúvá tették a rendkívüli idők, természetesen tehát, hogy ebben az évben is nagy várakozással tekint elője nemcsak a főváros, hanem az egész ország lakossága. Mint a múltban, úgy ezidén is az Országos Katolikus Szövetség vállalta a rendezés munkáját, amelyet az illetékes egyházi hatóságokkal Mészáros János dr. udvari és várplébános a Szent Jób órával és Nemes Antal címzetes püspökkel, a budivári főtemplom plébánosával karöltve végez. A körmenetet maga Csernoch János bibornok hercegprímás fogja végezni.

*** A pramontrei főgimnázium igazgatósága** értesíti az új tanulóit, akik magán- vagy javító vizsgálatot folytattak, hogy kérvényeket az igazgatói irodában naponta 10 és 11 óra között áruvalhatik.

*** Ki vásárolhat gabonát?** A terméskorlátozást addig kilitásba helyezett azt, hogy mindenki jogosítva lesz gabonaszilopátot egész évre beszerezni. Most készült ennek a rendelkezés végrehajtási utasítása, melyről az a hír, hogy meglepetést fog hozni. Ugyanis ki fogja mondani a rendelkezést, hogy a városi lakosság nem szerezhethet gabonát, hanem ennek ellátása csak hatóságilag uton, lisztigyek útján lesz lehetséges. Csak a községi lakosok vásárolhatnak gabonát és pedig merőgazdasággal foglalkozó férfiak 15 kg-ot, nők és gyermekek 12 kg-ot havonta. A városi lakosságra nézve csak az az engedélyt teszi a készülő rendelkezés, hogy lisztjegyét 3 hónapra előre is beváltathatja, csak nagyobb szervezetek, intézmények, vállalatok vásárolhatják meg egész évi lisztellátásukat. A városok tehát hatósági ellátásra szorulnak, de ez az ellátás zavartalan lesz, mert a mai nagyszemű termés mellett ki van zárva a fennakadás és az, hogy a buszlistet idegen anyaggal keverjen keverni.

*** A honvédelmiapródiakola tanulmányuton.** Tegnap indult el a nagyváradi honvédelmiapródiakola szűkei tanulmányutra. A tanuló ifjúságot a tisztikar a monarchia reviden nevezetes városba, hadi területre, különösen a keleti front közelébe veseti el a helyszínen tanulmányozásuk a lefolyt háttérmenyeket. A tanulmányut vezetője Tóth Sándor alszerecs: a hadapródiakola parancsnoka.

*** Új terméskorlátozások.** A földművelésügyi miniszteresi újabb értekezletet tartottak a terméskorlátozások kiadandó rendelkezés és végrehajtási utasítás az az kapcsolatos egyéb rendelkezések kiadása tárgyában. Az értekezlet a figyelműközönség szempontjából kedvezően oldotta meg a gabonával, illetőleg a lisztel való ellátás kérdését. Az új rendelkezések a legközelebbi napokban fogják megjelenni.

Tarnopol előtt állunk.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Wolff ügynökség esle jelenti:

Csapataink Tarnopol előtt állanak.

40 kilométer szélességben áttörtük az orosz frontot.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Berlinből a Wolff ügynökség jelenti: Kelet Galiciában a támadást folytattuk. Az orosz frontot 40 kilométer szélességben áttörtük. Csapataink 20 lán özszerte a maguk előtt hajtott oroszokkal és nagy veszteséget okoztak nekik.

Légi flottánk is beavatkozott a harcba és gépfegyverekből lőtte az ellenséget. A foglyok száma 5000-re emelkedett. A Konjuchyától keletre levő orosz magaslati állás birtokunkba került. A Buzkától keletre levő magaslati állások is összeomlottak.

Tűzünk alatt a Tarnopoli hidfő.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) A sajtóállásról jelentik: Kelet Galiciában az események kedvezően fejlődnek. A tarnopoli orosz hidfő a szövetséges tüzérség tüzeiben áll.

4 és félmillió tonna kereskedelmi hajóteret súlyosítottunk el.

Budapest, július 21. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Pontos megállapítás szerint június hónapban a központi hatalmak által elszülyesztett kereskedelmi hajók 1 millió 16 ezer bruttó regiszter tonna, a bányahajóhadjárata kezdete óta pedig 4 millió 671 ezer bruttó regiszter tonna,

* **Bethlen István gróf a kormány elnöke.** Bethlen István gróf ellene van a kormány választójogi terveinek. — Marostordamegye főispánjának installációján ilyen értelemben fel is fog szólni.

* **A választójogi kompromisszum cífolata.** Budapesti Tudósító megcáfolja azt a hírt, mintha Tisza és Zichy kösötti tanácskozáson választójogi kompromisszum történt volna. Erről szó sem volt, az egész hír csak koholmány.

* **Dr. Patzkó Antal táblai elnöki titkár.** A hivatalos lap közli, hogy az igazságügyminiszter dr. Patzkó Antal kir. törvényszéki bírót a nagyváradi kir. ítélőtáblához elnöki titkárrá nevezte ki.

* **Munkahelybiztosítási választott bíróság helyettes elnökévé** az igazságügyminiszter dr. Riedl Zoltán nagyváradi törvényszéki bírót nevezte ki három év tartamra.

* **Marad a kávéára.** Tudatom a város közönségével, hogy az eddig érvényben volt kávéárak az országos közlelmzési hivatal rendelete folytán 1917. augusztus 16-ig változatlanul érvényben maradnak. Nagyvárad, 1917. július 21. év. Lukács Odón polgármesterhelyettes.

* **A szobafestő iparosok gyűlése.** Felkértem az ipartestület közléskébe tartozó összes szobafestő iparosokat, hogy f. hó 24-én, azaz kedden délután 5 órakor a szakmát érdeklő rendkívül fontos ügyben teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel az Ipartestület elnöksége.

* **Birósági kinevezés.** A hivatalos lap közli, hogy az igazságügyminiszter Szolnay Albert igazságügyminiszteri díjnyel az első járásbíróvához Irackkává nevezte ki.

* **A gyorsított eljárás reformja.** Budapesti tudósítónk jelenti: Az igazságügyminiszteriumban délelőtt újból a gyorsított eljárást tárgyalták. Lengyel Aladár előadó megfogalmazta javaslatát, mely szerint a 39. kir. törvényszék körül tiszorhatnak a területén, amelyek a badszintérhez közel vannak, tartanak fenn a gyorsított eljárást. Az eljárás alá tartozó büncselekmények számát korlátozni kell, azonban a vádirat ellen a terhelt kifogást adhat be. A Kuria hatásköre csak a megemléstő eljárásra terjed ki, nehogy módjában legyen tisztán csak az akták alapján megállapítani a tényállást. — Ezenkívül még számos felszólalás történt.

* **Magánalkalmazottak háborus segéye.** Sieged város törvényhatósági bizottsága legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a magánalkalmazottaknál alkalmazott személyzet érdekében felír a kormányhoz, hogy az összes magánalkalmazottak a munkaadó által legalább oly háborus segélyben részesíthessenek, mint amilyen segélyben részesítette az állam a községi alkalmassottakat. Kéri a feliratban azt is, hogy a kormány állapítsa meg azt a legkisebb fizetést, amelyet a magánalkalmazottak létminimumot a munkaadótól feltétlenül igényelhet. Ez a felirat pártolása végett tegnap megérkezett Biharvármegye állapáni hivatalához s azsal a megyei törvényhatósági bizottság legközelebbi rendes ülésén fog foglalkozni.

* **Állami nyugdíjasok, özvegyek és árvák háborus segéye.** A hivatalos lap közli a miniszteri rendeletet, amely az 1917. IX. t. c. értelmében megállapítja az állami nyugdíjasok és az állami alkalmazottak özvegyeinek és szárdien árváinak kiutalandó háborus segély összegeket. Ez a kiutalásokról 200 és 800 korona, a több alkalmazottakról 80 és 480 korona között változik.

* **Temetés.** Nagy részvét melletti szent végbe tegnap délután Szabó Károly tekintélyes nagyváradi polgár temetése. A halottas háznál megjelentek a gyászborult család számos megjelente, a katonai díszszázad és nagyszámú résztvevő közönség. A temetési szertartást Heltz Gyula plébános segédlettel végezte. A beszentelés után feltették a díszes érekegorsót, amely szobrászati díszes koszorúkkal és szalagokkal volt borítva, a négyesfogatú füves dísz halottas kocsi. Az impozáns gyászmenet a katonai díszszázaddal a velencei káth temetőbe vonult, ahol katonai pompával helyezték végső nyugalomra az elhunytat. — A díszes temetést Vicszovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata nagy pontossággal és figyelemmel rendezte.

* **Az aranygyűrű imádója.** A rendőrség elfogta Imre Eszter 22 éves helyi lakost, aki a napokban behatolt Farkas Henrikné Szarvas-sor 9 szám alatti lakásába és ellopoit az asztalról egy gyűrűt. A gyűrűben 6 arany és 2 ezüst gyűrű, továbbá 600 korona volt. Imre Eszter a gyűrűket elajándékozta azoknak, akik a szivéhes legközelebb állanak, a pénzt pedig egy-kettőre elköltötte, nehogy a károsult asszony valamiképpen is visszatérhessen valamit belőle. A főér cselekedény azsal ment megát, hogy ő csak a gyűrűket akarta ellopni, csak később vette észre, hogy pénz is van a relikviumban. Ekkor már megbánta a lopást. Azonban — amint a jelek mutatják — a bünbánat nem akadályozta meg abban, hogy a lopott pénzt az utolsó fillérig el ne költse.

* **Nagyvárad legzebb kiránduló helye.** Püspök-fürdő, a hol meg van minden, amit a természet pazar bősége és a kultúra nyújthat. Egy gyönyörű völgy ölen csendes és gyógyforrás és egy nagy fürdőnek minden kényelme. A rekedt bőségben egy hős oázis az, ahol egész tavasz van meleg nyár közepén. Gondos ember kezek iparkodtak még azebbe tenai szel paradicsomot, melynek pompás sétaterain, üde zöld rétején gyönyörködve tekinthet az ide menekült kiránduló. A mellett elterülő hatalmas erdő ózondus levegővel látják szel a kies helyet, mely oly üde ma is, mintha nyomatlanul múltak volna el felett a századok, melyeknek csak emléke él itt. A váradi térségek ma legzivesebben keresik fel ezt a helyet mert az életkedv, az öröm közege egy nagy térségbe vonja a kirándulókat. A fürdő szabászkodása elsőrangú gyönyörűség. Ebben az anyha meleg vízben megpihennek a felzaklatott idegek és a hatása is páratlan ennek a fürdőnek, mert víz ugyanaz azsal a gyógyerejű forrással, mely a lószok között a föld belsejéből előtér. A fürdő hévize a medencékben állandó áramlásban van s azsal kristálytisza pár nap alatt talpra állítja a békákat is. A fürdő konyhája elsőrangú, mert Komensk tulajdonos maga közeli nagy gondnal és teljes szakértelennel.

* **A Püspök-fürdő kedvezményes jegyei.** A Püspök-fürdő kedvezményes áru fürdőjegyei az ipartestület hivatalában (Mészey Mihály u. 4. sz.) kaphatók.

* Ujsághordónöket felvesz a Tiszántúl kiadóhivatala.

Ruhák, férfi öltönyök, feöltök, festése és tisztítása. Füg-göny, kézimunka, kelengye ne-műiek tisztítása. Fekete festés első-rendü kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kalmefestő, vegytisztító és gőzmosógógyárában Nagyvárad.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14-69.

* Intőzeihez **éjjeli űr** felvétetik. Cím meg tudható a Tiszántúl kiadóhivatalában.

* **Kisebbszöveget** vennék Kálvária-utca közelében. Patrányi Ferenc, Cségeri-utca 2.

* **Eladók** Patrányi Ferenc Cségeri-utca 2 sz. slatt: új ajtó, ablakok, 5 ablak 85/170, 5 egyes ajtó 100/220, 3 kettős ajtó 130/240 cm. nagyságban.

* **Eladó** egy teljesen új jégszéktróny Székely Lajos kántortanítónál Biharpüspökiben.

* **Eladó szőlő.** Az aranyoldalon 2 kataszt. hold. szőlő eladó. Cím a kiadóban.

* **Eladó** egy fogata ruganyos táblás szekér. Látogatás u. 10.

* **Egy magános** ur bizony a ház-tartás minden ágában járatos, háztartás veze-tésére ajánkozik falura is. Szaniszló-u. 60.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Kedden: A vásár. Népies életrajz dalok-kal és táncokkal; Leszámolás. Dráma: Jól járszotim? Bohozat.

Szerden: A vásár. Népies életrajz dalok-kal és táncokkal; Leszámolás. Dráma: Jól járszotim? Bohozat.

Opera-est

a Szigligeti-színházban.

Valamikor, amikor még más igéyy-közönség járt a színházba s amikor a pá-holybérli publikum nem a Mária Miskát tartotta a zenei élvezet melovábbjának (isz-telést mindenkor a kivételeknek): a színi-érad közepén is voltak opera-előadások a Szigligeti színházban. Most jólékony célra sikerült a színi érad után, kivételesen ope-ra-előadásra a közönséget a színházba honi-Nem baj, az a fő, hogy legalább az értékes, komoly zene előtt nem esutóltak be végleg Szigligeti házának kapui s ha műsoron ki-vül is, de magasabb zenei élvezethez jutott a közönség kényesebb islésű része.

A honvédzeaskar pompás Hunyady-nyil-tánya és Bródi István prólogja után Wolf-Ferrari Hermann rendkívül bájos vig ope-rája, a „Suzanna titka“ került színpa. Maga az egyfelvonásos dalmü ügyes, kedves me-szélvél, szíves, értékes zenéjével megkapja a közönséget; a szereplők közül Sámson Mária bájos megjelenése, zittuó éneke és követően játéka egymaga is a legszebb si-keri biztositó. Pusztay Sándor éneke is teliszett, bár talán az a szerepe nem fektü-t egénezen hangjában. Hegedüs Ferenc mazsija és arójátéka tökéletes volt.

Gounod Faustjából edtek elő ezután részleteket Székelyhidy Ferenc d. (Faust) és Marschalkó Rozsika (Margit). Mindkette-jüknek tökéletes művészsége, imponans ének-tudása és nagyszerű hangja est a színpot a legnagyobb sikerre vitte. Mindkettejük ala-kításáról külön tudósítást lehetne írni.

Befejeste az estét Adám „Nürnbergi borbája.“ Ez is vig opera, nem olyan fillig-rán, bájos, eszmélt alkotás, mint a „Suzanna titka“, de szintén igen kedves zenéjü dolog, mely méltókép zárta a kétü műsort. Itt is Sámson Mária vilt el a bábört csengő szop-ránjával. Pusztay Sándor ebben a dalmü-ben szebb sikert ért el énekével, csak itt talán játéka lehetett volna változatosabb He-gedüs és Kerécs sikeres alakításai egészít-tek ki a jeles együttöst.

Külön ki kell emelnie a kiváló zenei intelligenciájú nagyszerű karmestert, Flei-scher Analt.

Az előadás tiszta jövedelme a 4. hon-véd gyalogezred elezett hőiesek özvegyei és árvái javára esik. Ma megismétlik az előadást, ajánljuk a kíváncsiak számára minden-megérdeke figyelembe.

Elismerés és dícséret mindazok firaib-zásának, akik est a szép gondolatot: Opera-est rendezését a Szigligeti színházban, meg-valósították s a jótékonyágot és a művés-zetet a legesebb kapcsolatba hozták.

Gál Gyula művész-estéi.

A jövő hétnak egyik méltán nagy ér-deklődést keltő művészműsor: Gál Gyula, a budapesti Nemzeti Színház kitünt mű-vésze és társulatának két napos vendég-esereplése.

Gál Gyula július hó. 24 én és 25-én tartja a Szigligeti-színházban előadásait, amelyek Gál Gyula lényeg művészműsorjának tekintve, a legfejlettebb igényeket is el fogja elégíteni.

A szerep kerülo három egyfelvonásos-nak Gál Gyula a szerzője, aki ezzel leh-tővé tette, hogy ő maga ragyogó művésze-tének sokoldalúságával, valamint a társulat tagjai különböző milliökbén és alakban ma-talkoshassanak be a közönségnek.

A két művészet érdekes és változatos műsora a következő:

Először Elmorója: Gál Gyula. Csipke-róza. Iria Sas Ed. Előadja: Andorffy Ida. A vásár. Népies életrajz. Dalokkal és táncokkal. 1 felvonás. Iria Gál Gyula. Szem-telyek: Székely János bíró, parasztagada: Gál Gyula; Zsuzsa, a leány: Andorffy Ida; Fábry Dani, fiatal gasda: Kuthy László; Czizsel, kocsmáros: Rádai Dénes; Fani, felesége: Hegyi Rózi; cigányok. Szűnet.

Tosza nagy árnyja. Előadja: Hegyi Rózi. Katona fiam verséből. Előadja: Gál Gyula. Dalok. Előadja: Kuthy László. Jól járszotim? Tragikédia 1 felvonásban. Iria Gál Gyula. Személyek: Fináczy György ny. ó. ékszerész Gál Gyula; Laura második felesége Andorffy Ida; Póros Pista, Laura rokona Székely László; Anna gazdasszony, Fináczy róka és Hegyi Rózi; Csendes, öreg paraszt Rádai Dénes. Történet Fináczy nyaralójában, falun.

Az előadásokra rendszer helyretek mel-lett a jegy ma, vasárnap reggeliöl kezdve a színházi pénztárnál váltvaó.

URANIA
mozgó-
színház

Vasárnap
Léki nagyszág
dráma 3 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.

APOLLÓ
mozgó-
színház

Vasárnap
Sujtó igazság
dráma 3 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Egy vitás idézés.

Két év elől történt, hogy Pásztor Ber-talan várost I. aljegyző, akkori rendőrbün-tetőbíró maga elé idézte Nógrádi Gyulát és nejét kihallgatás végett.

A kihallgatást a kir. ügyészség rendelte el abban a feljelentés dolgában, amelyet Nógrádi Gyula és neje ellen Pásztor Bertalan tett családi állás elleni vétség miatt.

Nógrádi Gyula és neje az idézésre meg-nem jelentek s így Pásztor Bertalan az iratokat felterjesztette György Ármán főkapitányhoz. Röviddel ezután Nógrádi Gyula okirathamítás és hivatalos hatalommal való visszalés bűntette miatt tett feljelentést Pásztor Bertalan ellen, azért, mert szerinte miat rendőrbíró jogtalanul idézte őt meg maga elé büntőgyben. A feljelentésnek azon-ban nem volt fogantaja, mert az eljárást Pásztor ellen meg nem indították.

E megszüntető határozat ellen Nógrádi a vizsgálóbíróhoz fordult azonban az el-utasította őt a véd átvételi kérelmével. Most Pásztor Bertalan hatóság előtti rágalmaszás miatt tett feljelentést Nógrádi Gyula ellen. Az első tárgyaláson Nógrádi azzal vé-dekezett, hogy neki Farkas István kir. ügyész és dr. Dajka Endre rendőrkapitány mondotta, hogy Pásztor eljárás törvénybe ütköz volt s ezért tette ő meg a feljelen-tést. Boglutz László kir. büntető járásbíró tehát nevesetteknek tanukénti kihallgatását rendelte el.

Legnap délelőtt volt a folytatolagos tár-gyalás, amelyen dr. Dajka Endre rendőrkapitányt hallgatta ki tanuként a járás-bíró. Dajka elmondotta, hogy homályosan emlékszik arra, hogy privát beszélgetés so-rán beszélgetett neki Nógrádi a Pásztor által történt megidézétségért s akkor ő megütöközt azon, hogy lehet az, hogy a büntetői osztály illetékessége elé tartozó ügydarab a rendőrbíró elé került.

Feltevése az volt, hogy vagy a rendőrbíró önkényesen vette magához az ügyet, vagy a rendőrkapitány osztotta ki neki. — Hogy hogyan történt, azt ma sem tudja, de az eljárást szabálytalannak tartja. Arra, hogy a Pásztor Bertalan rendőrbünetelőbíró el-járását okirathamításnak mondotta volna, nem emlékszik.

Ezután Pásztor Bertalan I. aljegyző fő-magánadvóit tanuként hallgatta ki a járás-bíró. Pásztor elmondta, hogy az aktát a fő-kapitány osztotta ki neki azért, mert a fel-jelentés az ő ügyosztályából indult s mert jobban ismerte az ügyet s így az ügyosztály által kívánt kihallgatást precízebben tudta volna meg isni. Az utószókat annyival is inkább váltalta, mert hiszen szerinte nem ügydöntő fontossága egyszerű kihallgatásról volt szó s a félnek módjában lett volna azt jegyzőkönyvbe mondani, amit akar. Hogy szabályszerűen járt el, bizonyítja a kir. ügyészségnek és a vizsgálóbíróknak, s két hivatalos ügyügyi fórumnak megszüntető határozata, amely neki kedvező elégtételt adott.

Boglutz László dr. Dajka Endre és Pásztor Bertalan megeskütése után a tár-gyalást elnapolta, mert szükségesnek látja még a Farkas István kir. ügyész kihallga-tását is.

**VIGADÓ
mozgó-
színház**

Vasárnap
A rokon lelkek
dráma 3 felv.

Az előadások vasárnap d. u. 8 órákor,
hétköznap b órákor kezdődnek.

NYILTEK

NETI ÁRJEGYZÉK:

II.
1/10

VI.
1

**Befőttes és uborkás üvegek
megérkeztek
minden kivitel és nagyságban
Eladás nagyban és kicsinyben.**

Vizespohár finom csiszolt üvegből . . .	26
Borospohár finom csiszolt üvegből . . .	22
Sörspohár finom csiszolt üvegből . . .	80
Vizeskalász finom csiszolt üvegből . . .	2
Borospalack finom csiszolt üvegből . . .	2
Cukortartó színes finom csiszolt üvegből . . .	2
Sótartó kristály finom csiszolt üvegből . . .	2
Gyümölcsállvány finom csiszolt üvegből . . .	3
Befőttestől fogóval finom csiszolt üvegből . . .	3
Vizeskészlet színes finom aranyozással . . .	5
Boroskészlet színes finom aranyozással . . .	4
Söröskészlet színes finom aranyozással . . .	4
Likörkészlet színes finom aranyozással . . .	4
Tészta készlet finom majolika színezéssel . . .	5
Kávékészlet színes finom aranyozással . . .	10
Teáskészlet színes finom aranyozással . . .	10
Mocskakészlet színes finom aranyozással . . .	10
Mosdókészlet színes finom aranyozással . . .	12
Ebédőkészlet színes finom aranyozással . . .	40

**Szent Antal szobrok, Mária
szobrok, Szentelt víztartók
minden kivitelben kaphatók.**

Megérkeztek

**Rongha felszerelési áruk.
Főzőedények.
Táblaüveg. Porcellánárak.
Képkerepezés művészies
kivitelben. Ablaküvegezés!**

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg és porcellán nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.
Telefonszám 372.

Főszervező: **Dr. KRÜGER ALADÁR** Felelős szervező: **Dr. PAPP KÁROLY**

Mindenféle vidéki megrende-
léseket a zonnal szállítunk.
Telephon 92. sz.

Szélőtől, hidegtől
kifujt

vörös arcra és kézre
továbbá szeplő, miteszer
és pattanások ellen
legjobb szer az

Álabástrom Crème,

mert a legtisztább és legjobb
anyagokból van összeállítva, mi-
nőségére és hatásaira nézve felül-
mulja az összes forgalomban
levő készítményeket. Kétféle
minőség van nappali és esteli
használatra.

1 tégely ára 2 kor. 50 fill.

EMIR-arcmosó

Törvényesen védve!

Legtökéletesebb szer a bőrhámlás
és sömör, továbbá izzadó, fényes,
zsiros (miteres) atkás arcra na-
ponta, ahányszor szükséges, gya-
potra öntött folyadékkal meg-
töröljük. Az arc rögtön csodás
szép lesz, mintha valami mesés
lehelet finomságu harmattal
volna bevonva. Az atkák pár
nap alatt elmúlnak. Teljesen ar-
talmatlan készítmény. Óvakod-
junk értéktelen utánzatoktól!

Ára üvegenként 2 K.

Ezen szerek kaphatók;

NÉMETH PÁL

„Arany Kereszt”
gyógyszertárában.

Nagyvárad, Szent László-tér.
(Városháza mellett.)

Cséplő-

GÉPÉSZ vagy **FÜTŐNEK**

ajánlkozik kitűnő szakmunkás,
felvilágosítást ad: Stern Soma
Péter u. 1/a. Nagyvárad.

352—1917 vég. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bír. bírósági végre-
hajtó ezenel közhirre teszi, hogy a margittai
bír. járástörősnak 1915. évi Pk 1886/3
s áru végrehajtást rendelő végzése követ-
keztében dr. Veres Armin ügyvéd által kép-
viselt elő magyar gazdasági képgyár Rt.
jára 1486 korona 06 fillér tőke értéke és a
járulékal erejéig fogantatott kielégítési
végrehajtás alkalmával elfoglalt és 2866
koronára becsült ingóira a margittai bír.
járásbíróság 1917. évi Pk 3079/9 számú vég-
zésével a további eljárást elrendelte, az 1881.
évi LX. t. cikk 120. § a értelmében jelen az
árverést elrendelő végzést helyettesítő árve-
rési hirdetmény úgy a fentnevezett végre-
hajtó, mint a foglaltató és felülfoglaltatók
részeire is — amennyiben ezek az árverés
kielégítéshez szükséges kielégítési joggal bir-
nak, avagy ezt időközben jogérvényesen
nyertek volna — kibocsátatik, illetve az
árverés kiűzésük; — az árverésnek a fent
idézett törvények 114. § a értelmében
Szentesi Zoltán leendő megartása céljából ha-
tározott 1917. évi július hó 30. napján
délután 9 órája kifizetendő, ami or a bíróság
le. és felülfoglaltat irgók, ugymint szesz,
buza, szá vasmarhák, 1486 kor. 06 fill. 06 re.
számú 1917. január 10. től járó 5% kamattal,
16 kor. bíróságilag megállapított teher 80 fillér
árveréstűzési díj és a még felmerülő költ-
ségek kielégítésére a lekövetkező ig rőnek a
107. és 108. § a értelmében, és s-pénzfizetés
mellett, szükség esetén becsúroa alul is el
fognak adni.

Felhívások mindazok kik az árverés-
zendő ingóságok vételárából a végrehajtó
követelését megelőző kielégítéshez tartanak
jogot, amennyiben részükre fglaltatás koráb-
ban eszközölhetett volna és ez a végrehaj-
tási jegyzőkönyvtől ki nem tűnik, előbbi ségét
bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alul-
írott kiküldöttnél vagy írásban beadni vagy
pedig szóval bejelenteni terüznök.

A törvényes határidő a hirdetménynek
a bíróság tábláján kifüggesztését követő nap-
tól számítatik.

Kelt Margitta, 1917. évi július hó 9.

Jóny Lajos
bír. bír. végrehajtó.

TÜZIFA

Waggon tételben, méter
számra és felvágva kapható

JENEI M. CÉGNEL

Szarvas-sor 27. Stern palota.
Telefonszám 10—13.

Me grendeléseket felvesz

BÁNYAI JÓZSEFNÉ

Sztaroveszky-u. 2. Nagyhidfő.
Telefonszám 14—55.

Nagyvárad legszebb kirándulóhelye
Szent László Püspök Gyógy-Fürdő

Nagyvárad mellett

Fürdőüzem teljes!

Kénes hévvíz források természetes forrása 42°C kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és más fájdalmas betegségek ellen.

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. — Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. Nagyszabású nyári uszoda 28°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkúra. Fürdőismertetőt küld az igazgatóság.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és diszmű bádogos,
vizvezeték és villanszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, irógépek, kerék-
párok, ellenőrző kasszák és
gramafonok szakszerű javítása
és állandó jókarban tartása.
Bronzműves, lakatos és mű-
szerész munkák elfogadtatnak.

VIZMENTES

vaggon- és szénatakaró ponyvák
mérsékelt áron kölesön adatnak

Faludi és Elek cégnél

Nagyvárad, Kossuth Lajos-u. 16.
Telefonszám 14-86.

Főtelep: Budapest, Nagykörös utca 22
Sárgonyi utca: Ségöl, Budapest.

Használt és új zsákot nagyban
és kicsiben veszünk, legmagasabb
árban.

Vizvezeték és mű-
bádogos munkákat
készít, javításokat
jutányosan eszközöl

Fey Rezső örökösei

Szent János-u. 22.
Telefon 532.

IZSÁK LIDIA

**Elsőrendű
Tűzszalon**

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.
Park-szálloda épületében.
Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház
művészeinek egye-
dülti tűzszállítója.
Tisztításokat és átala-
kításokat elvállalunk.
Fűzők mérték után a
leg rövidebb idő alatt
elkészítetnek.

* Több darab föld a város belte-
rületén előnyös fizetési feltételekkel eladó.
Általános Takarékpénztár r.-t. Nagyvárad,
Bánya-tér.

Szálkai kertgazdaságunk-
ban Rulikovszky temető
mellett minden délután
2—6 óra között eladunk
kis és nagy mennyiségben:

paradicsom 1 kg.	3.— K
hüvelyes bab 1 kg.	2.40 "
uborka 1 db.	—20 "
" 1 kg.	1.— "
tök 1 kg.	—60 "
nyárikáposzta 1 db.	—80 "
" 1 kg.	1.60 "

100 koronán felüli vételt házhoz
küldünk.

Telefon délelőtt 9—12 óra közt
helybeli 27 szám.

Viszketeg
izzadás
napigés
bőrhámlás
rüh és sömör
bőrbaj, fekély
daganat és sebek

ellen biztos és gyors hatású szer a
BORÓKA-KENŐCS

Nem piszkít és teljesen szagtalan.
Kis tégely 3 K, nagy tégely 5 K,
családi tégely 9 K. Hozzávaló
borókaszáppan 4 korona.

Készíti: Gerő Sándor gyógyszer-
rész, Nagykörös. 132.

Nagyváradon kapható:
NÉMETH PÁL gyógyszer-tárában
Szent László-tér. (Városháza mellett)

Kiadó azonnal!

Üzlethelyiségek, raktárak,
műhelyek, olcsóbb bér mel-
lett hosszabb vagy rövi-
debb időre.

Nagy Sándor-utca 4. sz.

Betűszedő tanulóknak
fiú és berakó tanuló-
knak leány fizetéssel
felvétetik

a Szent László-nyomda R.-t.-nél.

**Gazdasági és Iparbank
Részvénytársaság**

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010.000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takaré-
pénztári könyvecskékre és
folyószámlára. — Leszámitol
váltókat. — Előleget nyújt
értékpapírokra. Kölcsönöket
ad telekkönyvezett ingatla-
nokra rövidebb és hosszabb
időre. Valamint törlesztéses
jelzálogkölcönöket is enge-
délyez.

Bővebb felvilágosítást
az intézet nyújt.

A mezőtelegi 96 számú telek-könyvi betében foglalt a piacon legszébb helyen fekvő több szobából álló 77. sz. a. ház, udvar, gazdasági udvar és megfelelő gazdasági épületek és a hozzá tartozó kert azonnal

eladó.

Értekezhetni: Dr. Kiss Döme nagyváradai ügyvédirodájában.

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József
Sziaroveszky-utca 1.

Minden kapható e fűszer és csemege kereskedésben.
Szalámi, sajt, szalonna, kitűnő **Málnaszörp,** **Törley pezsgő,** valódi kitűnő **é-borok.**

Saját termésű bor.

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállítva. Élelmi cikkek. Naponta friss vaj, remek lipthói turó.

Telefonszám 11-49.

Vas és rézágyak

afrik és lószőrmatracok, amerikai és sodronyágybetétek: összehajtos ágyak eredeti gyári áron kaphatók

Tátray Sándor

r.-t.-nál Körös-utca 11.

Telefon szám: 558

FATALPU CIPŐGYÁR

HAAS LIPÓT,

Fatalpu cipők:

25-28, 29-35, 36-39, 40-46.

Borju bőr 18-40, 15-80, 18-10, 22-20.
Ja Hasított bőr 15-80, 18-70, 20-50, 25-70.
Lébox-estében box 17-1, 20-50, 22-80, 27-50.

Fatalpu szandálok:

24-25, 26-28, 29-31, 32-35,

4-1, 4-10, 4-40, 4-90,

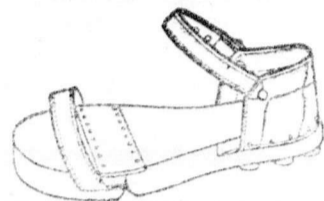
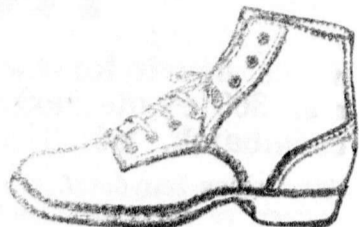
36-37, 38-40, 41-43, 44-46,

5-1, 5-50, 6-1, 6-10.

Lábujjszij oldalregzés nélkül törvényileg védett megerősítéssel.

Gyárak, bányák, mezőgazdaságok, gyermekmenhelyek, intézetek és egyesületek engedélyben részesülnek.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Telefonszám 4-63.

Olcsó takarmány!

Lovak, szarvasmarhák etetésére

maláta

kapható

métermázsánként 8 K-ért.

Moskovits Mór és fia r.-t.-nál
Kolozsvári-utca 62.

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és igás szerszámok, kocsilülés, lábvédők és szerszámok raktára.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

A telep telefonja 614.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 614.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos

FŐZŐEDÉNYEK,

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és orvívíteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletet szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

Fűszerelő telefonja

55.

Fűszerelőtelefonja

55.